

Espoo, Laajalahti, Ruukinranta. Muistio tarkastuskäynnistä 24.9.2013

KYH/ArKe Riikka Tevali & Aki Leinonen

Aluksi

- Tarkastettavan hylkykohteen tietoja on kerätty Museoviraston tarkastettavat kohteet-kansioon: **Espoo, Bredviken/Laajalahti pohjoisosa, Brukstranden id 1000022632**. Keijo Nikander – niminen henkilö tuntee Laajalahden historiaa ja tulee näyttämään paikan. Kesällä 2013 laiturinkorjauksen yhteydessä sukeltaja toi pintaan puisen polven, joka voi olla peräisin jonkinlaisesta aluksesta. Läheisen tontin edustalla on elokuun alussa 2013 ilmeisesti tullut ylös jonkinlaisia laiturin osia. Tryggve Gestrin Espoon museosta on myös ollut yhteydessä Nikanderiin, häntä olisi hyvä informoida minusta myös, jos paikalle mennään. MMA

Tarkastus

Kävimme Aki Leinosen kanssa Ruukinrannassa tarkoituksenamme etsiä ja dokumentoida kohde, josta sukeltaja Jari Laine oli nostanut aluksen rakenneosan elokuussa 2013. Kun tulimme paikalle, näimme että vanhan laiturin pohjoispuolelle tulevan uuden laiturin ruoppaustyöt olivat täydessä käynnissä ja että niiden yhteydessä vedestä nousi kuorittuja hirsitukkeja, joissa oli koirankaulasalvoksia (ks. kuvat liitteenä). Näitä tukkeja oli noin kymmenisen kappaletta rannassa ja kaivinkoneen kauha nosti niitä jatkuvasti ylös pohjamudasta. Keskustellessani urakoitsijan kanssa kävi ilmi, että he olivat nyt jo lopettelemassa työtä ja että enää jäljellä oli jo ruopattujen savimaakasojen siirtäminen rantaan sekä niiden poistaminen paikalta. Itse ruoppaustyö oli jo tehty ja urakoitsijan mukaan tukkeja oli noussut vedestä lähes koko työn ajan. Maija Matikan ollessa lomalla soitin KYS:iin yli-intendentti Helena Taskiselle ja keskustelin hänen, sekä erikoistutkija Veli-Pekka Suhosen kanssa puhelimitse. Sain tietää, että Museovirasto ei ole tehnyt lausuntoa laiturityömaasta, mahdollisesti sitä ei jostain syystä ole nähty tarpeelliseksi. Rantaan nostetut tukit on nyt dokumentoitu vain kuvaamalla.

Laiturityömaan kohdalle on merkitty laituri Kuninkaallisen merikartaston 1791-1796 kartassa ja Kuninkaan kartastossa 1776-1805 on Ruukinrantaan merkitty Tegelbruk. Tiilitehdas Ruukinrannassa on jatkanut toimintaansa aina 1800-luvun toiselle puoliskolle saakka. Maankäyttö paikalla on ollut runsasta läpi vuosisatojen, joten on myös mahdollista, että ylös nousseet salvoshirret liittyvät paikalla 1930-luvulla ja/tai 1960-luvulla tehtyihin laiturirakennelmiin/vesirakennustöihin (Keijo Nikander, suullinen tiedonanto ja Kaj Jespars, suullinen tiedonanto (urakoitsija)). Viimeisimpänä työnä 2000-luvulla Ruukinrannan vierasvenesataman laituri on uusittu ja tässä yhteydessä paikalla on myös tehty ruoppauksia, tosin olemassa olevan laiturin eteläpuolella.

Vuonna 2010 Espoon kaupunki/Rakennusvalvontakeskus haki lausuntoa Espoon kaupunginmuseolta koskien uuden laiturin rakentamista Ruukinrantaan entisen laiturin pohjoispuolelle. Kaupunginmuseon intendentti Tryggve Gestrin lausui, ettei kaupunginmuseolla ole huomautettavaa laiturisuunnitelmien johdosta (liitteenä Gestrinin lausunto 8.12.2010). Lausunto on mennyt tiedoksi myös Uudenmaan ELY-keskukselle sekä Museoviraston silloiselle Rakennushistorian osastolle. Ilmeisesti Museoviraston vedenalaispuolelle asia tuli tiedoksi vasta vuonna 2013, kun Keijo Nikander, paikallinen yhdistysaktiivi, otti yhteyttä Maija Matikkaan sukeltajan löytämän aluksen rakenneosan vuoksi. Soitin Gestrinille ja kävimme läpi hänen lausuntoaan työstä, Gestrin piti mahdollisena, että hänen olisi tullut edellyttää paikalla

tutkimuksia ennen siltatyömaan alkua. Hän kuitenkin totesi myös, että hän koki vedenalaisten kohteiden olevan enemmän Museoviraston vastuulla.

Keskusteltuani Taskisen kanssa sovimme urakoitsijan kanssa, että he saavat jatkaa jo ruopattun maan kuljettamista pois paikalta. Laiturityömaata ei tule kuitenkaan jatkaa, ennen kuin ArKe:n sukeltajilla on ollut mahdollisuus tutkia hylkyilmoitus ja nyt ruopattu laiturin kohta, jotta voidaan varmistua ettei paikalla ole enää säilyneenä 1700-luvun tai 1800-luvun laiturien jäänteitä. Laiturityömaa tulee jatkumaan ensi viikon loppupuolella niin, että paikalle rakennettuun uuteen laituriin kiinnitetään kaksi ponttonilaituria, jotka kiinnitetään merenpohjaan betonipainoilla. Lisäksi ponttonilaiturin päähän tulee sivuttainen jatko-osa pohjoisen suuntaan, jolloin koko laiturista tulee L:n muotoinen. On mahdollista, että tuleva ponttonilaituri ei ulotu tarkastamattomalle hylkykohteelle, mutta koska aluksen jäännettä ei vielä ole paikannettu, ei näin voi luotettavasti sanoa. Maansiirtotöiden käynnissä ollessa ei ollut järkevää lähteä sukeltamaan paikalla, sillä jo rannalta näki veden olevan mutaista ja harmaata eli näkyvyyttä ei ollut.

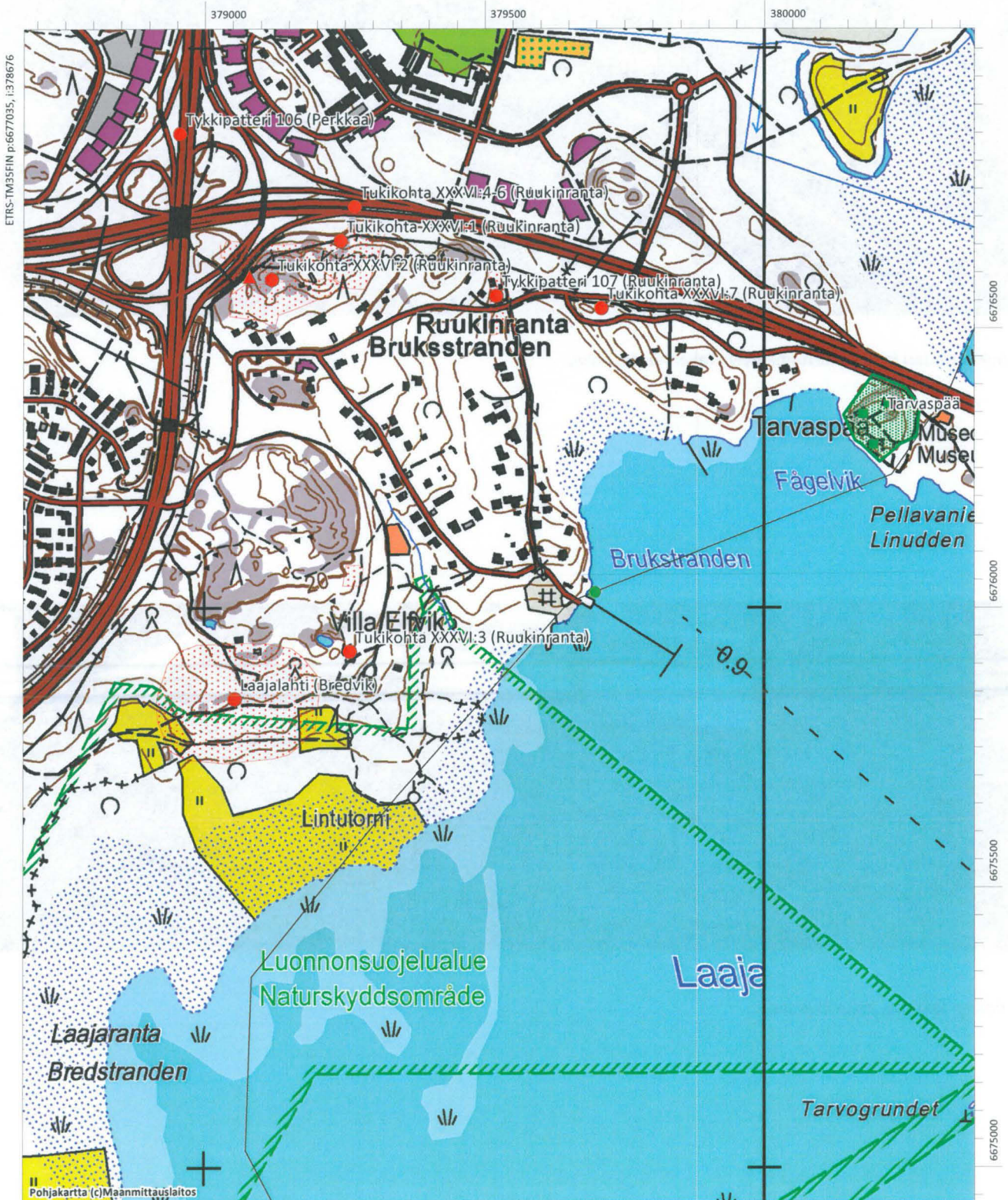
Seuraava mahdollinen tutkimusaika kohteelle on keskiviikko 2.10.2013 ja tarkastuskäynnistä on ilmoitettu urakoitsijalle sekä ilmoitettu, että kohteella ei tule kaivaa uusia paikkoja tai tehdä siltatöitä ennen käyntiämme. Urakoitsijan yhteystiedot: Isännöitsijätoimisto Svensson Oy/ Jesse Jespars puh. 045 110 2287. <http://www.jespars.fi/>. Urakoitsijalla on siis lupa rakentaa paikalle ponttonilaituri. Keijo Nikander (Laajalahden merenkävijät ry) kertoi meille ihmetelleensä, että Ruukinrantaan tähän kohtaan saatiin lupa rakentaa laituri ja totesi meille, että urakoitsijalla on lupa rakentaa paikalle, mutta ruoppaukseen ei ole lupaa. Kuitenkaan paikalle ei ole mahdollista rakentaa laituria ruoppaamatta, sillä koko lahti on ruohottunut ja mataloituu joka vuosi lisää. En tiedä, onko luvan yksityiskohdilla asiassa merkitystä, mutta kirjasin sen tähän ylös.

Sukeltaja Laineen ylös nostama aluksen rakenneosa on mahdollisesti yli 100 vuotta vanha. Se kuuluu noin 15–20 metriä pitkään alukseen ja on mäntyä. Osassa on runsaasti puutappeja sekä suorakulmaisia ja pyöreitä naulanreikiä. Naulanreiät eivät ole rautakorroosion värjäämiä eli naulat ovat todennäköisesti olleet puunauloja. Kyseeseen tulee kotimaista tekoa oleva (purje)alus tai paikan sijainnin huomioon ottaen mahdollisesti tavarankuljetusproomu. Rakenneosa vaikuttaa polvelta. Hannu Matikka arvioi että osa saattaisi sopia myös troolariin, joiden kannessa oleviin lukkolankkuihin rakenneosan loveukset olisivat saattaneet sopia. Ottaen huomioon, että Ruukinrannassa veden syvyys on vain korkeintaan 1,5 metriä, ei kyseessä voi kuitenkaan olla kovin massiivinen aluksen jäännös.

Rakenneosa jäi Laajalahden merenkävijät ry:n haltuun, sillä he olivat halukkaat asettamaan sen näyttille yhdistyksen tiloihin. Sovimme suullisesti, että osa jää paikoilleen eikä sitä luovuteta muille. Jos yhdistyksen tiloista joskus luovutaan, tulee rakenneosa tuhota. Kerroin myös, että jos KYS:lta tulee jokin muu ohjeistus, voi tilanne rakenneosan kohdalta vielä muuttua.

Espoo, Laajalahti, Ruukinranta

Ilmoitettu hylkykohde merkitty vihreällä pallolla.

Sukeltaja Jari laineen nostama hylyn rakenneosa, polvi.

Polven takaosa, jossa loveukset.

Ruukinrannan vierasvenesatama. Uusi laiturityömaa sijaitsee tämän pohjoispuolella eli kuvan ulkopuolella vasemmalla.

Kuvassa uusi laiturit, johon kaksi ponttonilaituria ja lisäosa kiinnitetään. Urakoitsija on myös joutunut tekemään työkoneille ensin tien, jotta he ovat päässeet laiturinrakennuskohteelle. Kuvassa edellä Laajalahden merenkävijät ry:n Keijo Nikander ja Heikki Aura.

Kuvassa vasemmalla uuden ponttonilaiturin työmaa, jolla ruoppaus käynnissä. Olemassa oleva vierasvenelaituri jää kuvan oikealle puolelle. Aki Leinonen vasemmalla ja Laajalahden merenkävijät ry:n telakkamestari Heikki Aura oikealla seisovat tulevan ponttonilaiturin betonipainojen päällä. Betonipainojen edessä rannassa on ruopattujen salvoshirsien jäänteitä.

Ruoppaustyömaa. Kaivinkonelautan takana vedessä kelluu ruopattuja hirssiä. Työmaavene on kiinnitetty jo rakennettuun uuteen laituriin (vasemmalla), johon tulevat kaksi ponttonilaituria ja lisäosa kiinnitetään.

Ruopattuja hirsiiä rannassa.

Ruoppausrannan yläpuolella Åkerblomin kartanon (rakennettu 1910) kiviäitä ja sisäänkäyntiportti.

Åkerblomin kartanon kiviäitä ja portti, oikealla portinvartijan tuvan seinän jäännökset.

Leena Haavisto
Rakennusvalvontakeskus
PL 45
02070 Espoon kaupunki

Viite: Lausuntopyyntö 9.11.2010

LAUSUNTO LAITURIN RAKENNUSLUPAHAKEMUKSESTA RUUKINRANNALLE

Laajalahden venesataman pienvenelaiturin kylkeen anotaan lupaa rakentaa uusi laituri. Espoon kaupunginmuseo lausuu asiasta kantanaan seuraavan.

Paikalla on 1700-luvulla sijainnut Albergan kartanon tiiliruukki ja fajanssitehdas. Tiiliruukki ja siihen kuulunut n. k. tiiliraana (tiilten lastauslaituri) näkyy kartoissa ja merikorteissa 1700-luvulta. Ruukinranta kuuluu Espoon maakunnallisesti merkittäviin kulttuuriympäristöihin. Siihen on suora näköyhteys m. m. Tarvaspään valtakunnallisesti merkittävältä RKY 2009-alueelta.

Nykyään alueella sijaitsee Laajalahden venesatama. Uuden laiturin rakennuslupa haetaan olemassa olevan laiturin yhteyteen, sen pohjoispuolelle. Maisemaa dominoivan venesataman rinnalla uusi laituri ei merkittävästi huononna Ruukinrannan kulttuuriympäristöä.

Espoon kaupunginmuseolla ei ole huomautettavaa uuden laiturin suunnitelmista.

Timo Tuomi
museotoimenjohtaja

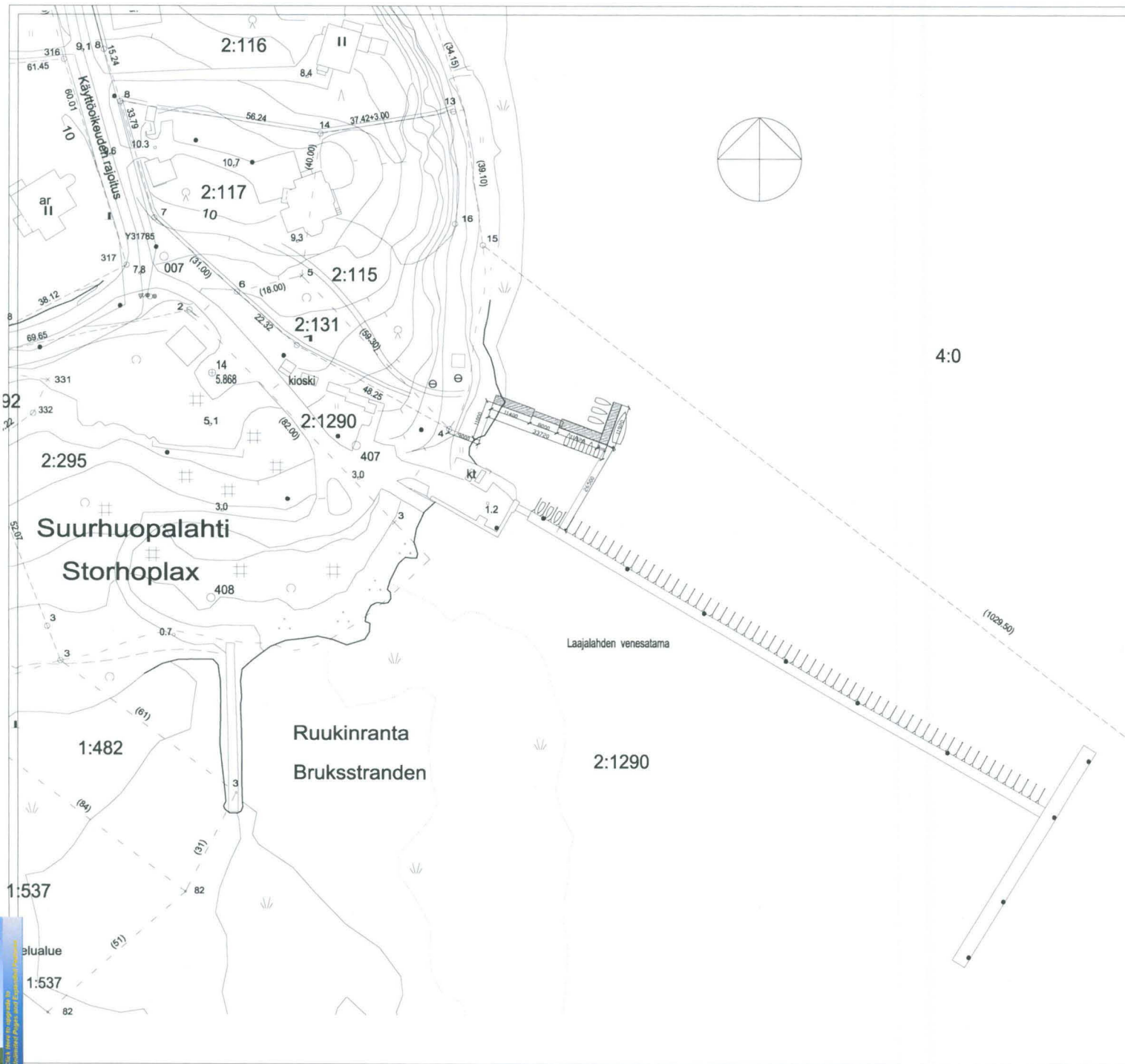
Tryggve Gestrin
intendentti

tiedoksi: Uudenmaan ELY
MV/RHO
Espoon kaupungin ympäristökeskus

ESPOON KAUPUNGINMUSEO
Ahertajantie 5, Tapiola, Espoo
Postiosoite: PL 3250,
02070 ESPOON KAUPUNKI
Puh. (09) 8165 7033
Fax (09) 8165 7031

ESBO STADSMUSEUM
Flitarvägen 5, Hagalund, Esbo
Postadress: PB 3250,
02070 ESBO STAD
Tfn (09) 8165 7033
Fax (09) 8165 7031

www.espoonkaupunginmuseo.fi

Kuva/Aika	Nimi/No	Tarkoitus	
452 Suurhuopalahti	2:1290 osa	51	
Maastokartta			
laatu:			1
Maastokartan nimi ja maala			
Viljo Akerblom			1/500
Ville Välgren, 1			
espi			
ARKKITEHTUURIVERSTAS OY			
Yrityksenä 40 80100 HELSINKI p/lin +358(0)9 307540			
20.09.2010			
			ARK001

